

UZASADNIENIE

Powód S. Z. w pozwie z dnia 19 stycznia 2017 r. skierowanym przeciwko pozwanemu (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o ustalenie nieistnienia stosunku zobowiązaniowego mającego swoją podstawę prawną w umowie pożyczki z marca 2009 r. o nr (...), z którego miałyby wynikać obowiązek płatności przez powoda na rzecz pozwanego kwoty 22.512,00 zł oraz domagał się zasądzenia kosztów postępowania sądowego (pozew, k. 2 – 4).

Pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie zwrotu kosztów postępowania sądowego (odpowiedź na pozew, k. 18 - 23).

Sąd ustalił, co następuje.

Wyrokiem z dnia 29 maja 2014 r. wydanym w sprawie o sygn. II K 203/14 przez Sąd Rejonowy w Olkuszu, II Wydział Karny H. B., skazana została za przestępstwo polegające na tym, że w bliżej nieustalonym dniu miesiąca marca 2009 r. w O., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz uzyskania kredytu konsumpcyjnego w (...) S.A. posłużyła się dokumentami wystawionymi na nazwisko swoje syna S. Z. i podrobiła jego podpisy na wniosku kredytowym i umowie nr (...), w wyniku czego wprowadziła w błąd pracowników banku co do tożsamości kredytobiorcy, własnych możliwości finansowych i zamiaru spłaty kredytu, doprowadzając tym samym (...) S.A. do niekorzystnego rozporządzenia kwotą 22.415,00 zł (dowód: wyrok, k. 6 – 7).

W 2015 r. S. Z. ubiegał się o kredyt w Banku (...), jednak umowa kredytowa nie doszła do skutku ze względu na widniejące w rejestrze Biura (...) informacje o zaległościach powoda wynikających z tytułu pożyczki nr (...). Pozwany nie wydał dla powoda zaświadczenia o tym, że S. Z. nie zawierał w mBanku umowy pożyczki, pomimo wniosku złożonego przez powoda w tym zakresie.

Podstawę ustaleń faktycznych w rozpoznawanej sprawie stanowiły wskazane powyżej dokumenty zgromadzone w aktach sprawy, jak również zeznania powoda.

Dokonując oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów wskazać należy, że w zakresie dokumentów, które stanowiły podstawę ustaleń faktycznych, ich autentyczność ani treść nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania, jak również Sąd nie miał wątpliwości co do ich wartości dowodowej, stąd posłużyły one jako miarodajny materiał dla rekonstrukcji stanu faktycznego sprawy. Sąd dał również wiarę zeznaniom powoda, gdyż osoba ta zeznawała zgodnie z posiadaną przez siebie wiedzą, a Sąd nie dysponował żadnym innym dowodem w oparciu, o których mógłby odmówić wiarygodności jego twierdzeniom.

Sąd zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że postawę prawną zawartego w pozwie żądania stanowi przepis art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego, o ile ma w tym interes prawny.

Istnienie interesu prawnego stanowi materialnoprawną przesłankę powództwa o ustalenie, którą Sąd bada z urzędu. Przesłanka ta decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda. Brak interesu prawnego skutkuje oddaleniem powództwa, czyniąc zbędnymi rozważania na temat jego zasadności.

Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. występuje wówczas, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa. Niepewność ta powinna być obiektywna, tj. zachodzić według rozumnej oceny sytuacji, a nie tylko subiektywna, tj. według odczucia powoda. Interes prawny stanowi o potrzebie wprowadzenia jasności, co do konkretnego prawa lub stosunku prawnego – w celu ochrony przed groźącym naruszeniem sfery uprawnień powoda. Skuteczne powołanie się na ten interes wymaga wykazania, że oczekiwane rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami,

w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie ryzyko naruszenia w przyszłości praw powoda.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 maja 2017 r., III CSK 155/16 wskazał, że pojęcie interesu prawnego utożsamiać należy z potrzebą prawną, która wynika z określonej sytuacji prawnej, w jakiej powód się znajduje. Decyzja sądu o wydanie wyroku ustalającego jest konsekwencją stwierdzenia, że istnieje potrzeba tego rodzaju ochrony sądowej. Pojęcie interesu prawnego należy rozumieć zatem szeroko, a więc nie tylko w sposób wynikający z treści określonych przepisów prawa przedmiotowego, lecz w sposób uwzględniający oprócz treści tych przepisów również ogólną sytuację prawną powoda. W ramach konstrukcji powództwa o ustalenie pojęcie to powinno być interpretowane z uwzględnieniem szeroko pojmowanego dostępu do sądów w celu zapewnienia ochrony prawnej lub prawa. W orzecznictwie wyjaśniono, że jeżeli powództwo o ustalenie istnienia prawa jest jedynym możliwym środkiem jego ochrony, powód ma interes prawny w żądaniu ustalenia. Powództwo przewidziane w art. 189 k.p.c. ma znaczenie uniwersalne, a interes prawny w rozumieniu tego przepisu stanowi szeroką formułę, obejmującą wiele sytuacji prawnych, w których uwikłany może być podmiot występujący z powództwem ustalenia (nieistnienia) prawa lub stosunku prawnego.

Powód w niniejszym procesie domagał się ochrony prawnej w związku z zaciągniętym zobowiązaniem wynikającym z umowy pożyczki nr (...), której nie zawierał, co potwierdza przedłożony do akt sprawy wyrok karny. Bezprawne działanie osoby, która podrobiła podpis powoda na umowie i posłużyła się jego dokumentami wywołała dla S. Z. niekorzystne konsekwencje, ponieważ w 2015 r. odmówiono mu udzielenia kredytu w Banku (...) z powodu zaległości z tytułu pożyczki nr (...), gdyż w Biurze (...) widniał wpis o istnieniu długu wynikającego z tej umowy. Powód wskazał ponadto, że bezskutecznie ubiegał się o pozyskanie od pozwanego zaświadczenia o tym, iż nie zawierał w mBanku umowy pożyczki, zaś podczas przesłuchania w charakterze strony podniósł dodatkowo, że nie może wykluczyć ryzyka, iż to nieistniejące roszczenie może w przyszłości zbyć w drodze umowy cesji.

Oceniając powyższe okoliczności w aspekcie roszczenia powoda zawartego w pozwie stwierdzić należy, że S. Z. zdaniem Sądu posiadał zindywidualizowany interes prawny w żądanym ustaleniu, że nie istnieje pomiędzy nim a pozwanym stosunek zobowiązaniowy mający podstawę prawną w umowie pożyczki nr (...). Powód nie ma bowiem innej możliwości doprowadzenia do tego, aby Bank w przyszłości nie mógł domagać się zaspokojenia nieistniejącego roszczenia, np. poprzez zbycie wierzytelności w drodze umowy cesji. Podkreślić przy tym należy, że interesu prawnego w żądaniu ustalenia stosunku prawnego lub prawa nie można zakwestionować, gdy ma ono znaczenie nie tylko dla obecnych, ale i dla przyszłych (możliwych) i obiektywnie prawdopodobnych stosunków prawnych podmiotu występującego z żądaniem ustalenia. Załączone do akt sprawy przez pozwanego elektroniczne zestawienie operacji, znajdujące się na k. 26 – 27 niczego w omawianym zakresie nie zmienia. W szczególności wskazać należy, że dokument ten nie nosi nawet cech dokumentu prywatnego, w rozumieniu art. 245 k.p.c., gdyż nie zawiera wskazania wystawcy, ani jego podpisu. Zaznaczyć trzeba, że do zachowania elektronicznej formy dokumentu prywatnego za wystarczające uznaje się złożenie oświadczenia w postaci elektronicznej i opatrzenie go kwalifikowanym podpisem elektronicznym (art. 781 § 1 k.c.), a tych warunków nie spełnia elektroniczne zestawienie załączone do akt sprawy.

Nie została zakwestionowana przez pozwanego poza tym i ta okoliczność, na którą w aspekcie posiadania interesu prawnego powoływał się powód, a mianowicie, że jego dane figurują w Biurze (...). Pozwany w odpowiedzi na pozew jedynie lakonicznie stwierdził, iż „...w księgach banku pozwanego nie istnieje wierzytelność z Umowy nr (...) w stosunku do S. Z...”. Twierdzenie to jednak pozostaje bez jakiegokolwiek związku z zarzutem postawionym przez powoda. Podkreślić należy, że informacje o kredytobiorcy są przechowywane w Biurze (...) już od momentu zawarcia umowy. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe, która zezwala bankom na przekazywanie danych do Biura (...) również ściśle precyzuje możliwości ich usunięcia. Przepis art. 105 wskazanego powyżej aktu prawnego precyzuje, że bank jest tym podmiotem, na którym spoczywa obowiązek przekazania informacji o konieczności zmiany zapisu w bazie danych, także w sytuacji, gdy zawarta w nim informacja jest nieprawdziwa lub nieaktualna.

Zapis zawarty w ust. 4 art. 105 ustawy Prawo Bankowe uprawnia bank do przekazania danych, zaś art. 105a reguluje przetwarzanie danych po wygaśnięciu zobowiązania. Uzyskanie prawomocnego orzeczenia ustalającego, że pomiędzy

stronami postępowania nie istnieje stosunek zobowiązaniowy mający podstawę prawną w umowie pożyczki o nr (...) z marca 2009 r., z której miałyby wynikać obowiązki płatności przez powoda na rzecz pozwanego kwoty 22.512,00 zł stanowić będzie dla powoda podstawę do złożenia powodowi wniosku o usunięcie danych z Biura (...). W tym miejscu należy wskazać, iż zgodnie z art. 105 a ust. 5 Prawa bankowego w przypadku istnienia w przeszłości zadłużenia i odmowy instytucji finansowej uwzględnienia wniosku o usunięcie z rejestru BIK, musi upłynąć pięć lat o spłaty zaciągniętej pożyczki. W związku z tym w ocenie Sądu powód posiadał interes prawny w wytoczeniu niniejszego powództwa, ponieważ uzyskanie prawomocnego wyroku ustalającego nieistnienie zobowiązania umożliwi mu złożenie wniosku o wykreślenie informacji przed upływem terminu wskazanego powyżej.

Z przedstawionych powyżej względów zdaniem Sądu należało orzec jak na wstępie. Podstawę prawną orzeczenia o kosztach postępowania sądowego stanowił przepis art. 98 § 1 k.p.c.